

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньо-професійною програмою
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОДОЛИНСЬКОГО
ЗАВОДУ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЙ)**

Виконавець:

студент ФЕУП

Берестенко Дар'я Русланівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Захарченко Наталя Вячеславівна _____

/підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Підприємство є основною ланкою національної економіки, яка у взаємодії з іншими самостійними суб'єктами господарювання забезпечує виробництво необхідних споживчих благ (товарів та послуг) з метою привласнення прибутку. В цьому аспекті слід розуміти, що коли підприємство тільки утворюється, то до нього висуваються одні вимоги, а коли підприємство ставить на мету – розширюватися – то, вже зовсім інші бізнес-процеси відбуваються в залежності від стадії та цілі підприємства. Саме тому для успішності ведення підприємства слід добре знати, які чинники впливають на етапі розширення підприємства на всі процеси, бути готовим до будь-яких змін, вчасно реагувати, вміти управляти невизначеністю ситуації. Ці та інші чинники впливають на рівень конкурентоспроможності та життєздатності нового проекту, пов'язаного з розширенням його діяльності.

Дослідженню впливу чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємств, пов'язаного з розширенням сфери діяльності присвячені праці наступних вчених: Горбаченко С., Андрейченко А., Карпов В., Головінов М. І., Добрава Н. В., Захарченко Н. В., Лаготюк В. О., Мельник Т. М., Меркулов М. М., Непомнящий О., Ковальов А.І., Сментина Н.В. та інших.

Метою роботи є узагальнення та розвиток науково-теоретичних засад, розроблення й обґрунтування практичних рекомендацій щодо перспектив розширення сфери діяльності Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні **завдання**:

- розглянути теоретичні аспекти розширення діяльності сучасних підприємств;
- визначити особливості процесу проектування як основного інструменту розширення діяльності підприємства;
- визначити особливості проектної діяльності у виробничій сфері;
- здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;
- здійснити оцінку зовнішнього середовища на ринку будівельних матеріалів;
- обґрунтувати доцільність розширення сфери діяльності підприємства та освоєння нової продукції;
- здійснити аналіз грошових потоків за проектом;
- оцінити критерії ефективності проекту;
- здійснити аналіз проектних ризиків та шляхи їхньої мінімізації.

Об'єктом дослідження процес обґрунтування ефективності проекту щодо перспектив розширення сфери діяльності Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних, методичних та практичних аспектів, на основі яких проводиться обґрунтування ефективності проекту щодо перспектив розширення сфери діяльності Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій з подальшим наданням практичних рекомендацій щодо розвитку діяльності підприємства.

Методи дослідження: в процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувались наступні методи: діалектичний – на етапі збору, систематизації і обробки інформації; аналіз – для деталізації та розділення об’єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; порівняння – для зіставлення даних у динаміці; табличний, графічний, маркетинговий – для наочності отриманих результатів. Розрахунки за проектом проводились із застосуванням програмного продукту «Excel».

Інформаційна база дослідження: застосовувались матеріали кон’юнктурних досліджень аналітичних компаній, офіційні статистичні матеріали, законодавчі та нормативні документи, наукова література, періодичні видання та Інтернет-джерела.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 74 сторінки комп’ютерного тексту, містить 18 таблиці та 9 рисунків.

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези у збірнику тез доповідей науково-практичної студентської конференції ОНЕУ “Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: мат-ли VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 23-24 вересня 2022 р.) на тему: «Проект як основний інструмент розширення діяльності підприємства».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ»** розглянуто сутність, види та механізм створення підприємства; обґрунтовано сутність проекту як основного інструменту розширення діяльності підприємства; особливості проектної діяльності у виробничій сфері.

У другому розділі **«АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕЛИКОДОЛИНСЬКОГО ЗАВОДУ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЙ»** проаналізовано фінансово-господарську діяльність підприємства; надано оцінку зовнішнього середовища на ринку будівельних матеріалів; обґрунтовано доцільність розширення сфери діяльності підприємства та освоєння нової продукції.

У третьому розділі **«ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ ЦЕХУ З ВИРОБНИЦТВА СУХИХ БУДІВЕЛЬНИХ СУМІШЕЙ»** проаналізовано грошові потоки за проектом; надано оцінку критеріїв ефективності проекту; проаналізовано проектні ризики та шляхи їх мінімізації.

ВИСНОВКИ

1. Підприємство – це певна сукупність факторів виробництва, а саме засобів виробництва, фінансових ресурсів, працівників тощо. Характеризується наявністю певних економічних відносин між учасниками підприємства та іншими суб’єктами господарювання. Крім того, фірми безпосередньо виробляють товари чи послуги, необхідні суспільству та окремим споживачам, і розподіляють новостворену вартість на первинні доходи: підприємців, працівників, держави. Саме тому слід вивчати

особливості розширення діяльності сучасного підприємства для того, щоб продовжити термін життєздатності підприємства з урахуванням чинників впливу та невизначеності.

2. Проектування у діяльності сучасного підприємства — це заздалегідь визначена послідовність дій, необхідних для досягнення поставлених цілей, а також оптимальний розподіл ресурсів. Саме в умовах трансформації ринкової економіки для досягнення підприємницького успіху підприємству необхідно оволодіти процесом планування, аналізувати власну ситуацію, ситуацію на цільовому ринку, діяльність конкурентів та іншу інформацію. Ці завдання можливо вирішити за допомогою удосконалення процесу проектування як основного інструменту розширення діяльності підприємства.

3. Проектний підхід найкраще підходить для реалізації планів щодо розширення діяльності підприємства. Найважливішим компонентом інтерпретації програми є чіткий акцент на ефективності заходів, необхідність досягнення цих цілей протягом певного періоду часу з обмеженим запасом ресурсів.

4. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства свідчать про погіршення показників діяльності фірми. Так виручка від реалізації в 2021 зменшилась на 30,7% порівняно з показниками 2020 року, а чистий прибуток в 7,6 рази. Менший розмір падіння чистого доходу від реалізації пояснюється тим, за період, що аналізується сумарні витрати зросли значно більше, а саме на 35,1%. Така ситуація є об'єктивною з урахуванням підвищення рівня конкуренції на даному сегменті ринку, а також тим, що в Одесі в останні роки крупні замовлення отримують вузьке коло крупних компаній, що звужує ринок для таких малих підприємств як ТОВ «ТЕРРИТОРИЯ».

5. Оцінка зовнішнього середовища на ринку будівельних матеріалів показала, що незважаючи на постійне швидке зростання та розвиток, ринок входить у фазу стабілізації. На розвиток вітчизняної промисловості будматеріалів впливають два чинники — сировинний і споживчий, тому її географічне положення залежить від переваг хоча б одного з них. З аналізу видно, що український ринок будматеріалів уже структурований, і не очікується, що структура зазнає серйозних змін тому конкуренція за кожен відсоток частки ринку в майбутньому буде посилюватися.

6. Доцільність розширення сфери діяльності підприємства та освоєння нової продукції обґрунтована падінням прибутковості корпоративної діяльності дуже високими темпами. Це особливо очевидно в показнику рентабельності продажів, який мав дуже низьке значення, а саме - 9,1%, і знизився на 35,6 відсоткових пунктів протягом періоду аналізу. Це головним чином результат різкого падіння обсягу продажів у поєднанні з відносним збільшенням собівартості продажів. Загалом аналіз фінансових показників підприємства показує, що існуюча стратегія, заснована на вузькій спеціалізації виробництва, призвела до погіршення його фінансового стану. Саме через це слід розглянути проектну пропозицію щодо створення цеху з виробництва сухих будівельних сумішей.

7. Проектом удосконалення стратегії підприємства передбачається створення в його структурі виробничого підрозділу з виготовлення сухих будівельних сумішей (СБС). Цей крок передбачає зниження собівартості використання цього виду будівельних матеріалів на 30%, що дозволить знизити загальну собівартість, а,

відповідно ціну і обсяг продажу. Розрахунки виробничо-комерційного розділу бізнес-плану довели, що для здійснення першої черги проекту потрібно залучення 580 тис. грн. інвестицій, які передбачено отримати у вигляді банківського займу. Упорядкування балансу кеш-фло показало, що при ставці 25% річних можна повернути кредит через 6 місяців.

8. Оцінка критеріїв ефективності проекту показала наступне: 1) план з прибутків показав, що вже на третій місяць свого здійснення проект є прибутковим. Це пояснюється тим, що проект реалізується для покращення показників вже діючого виробництва, яке і зараз є прибутковим. В цьому випадку показовим є те, що дані прибутки зростають швидкими темпами і на кінець планового періоду досягають величини 146 тис. грн. на місяць у порівнянні з 14 тис. грн. на початку здійснення проекту; 2) фінансові показники проекту знаходяться на високому рівні. Дисконтований період окупності склав 8 місяців, а індекс прибутковості 13,35, що свідчить про доцільність реалізації проекту та його високу ефективність. Крім того, до завершення 3-го року реалізації проекту, компанія отримує додатково 6,8 млн. грн. обігового капіталу, що значно позначиться на зростанні показників ліквідності, активності та фінансової незалежності; 3) проект позитивно позначиться на показниках конкурентоспроможності компанії. Так розрахунок його реалізації в умовах базисного періоду показав приріст частки компанії ринку на 7%.

9. Аналіз проектних ризиків дозволив зробити такі висновки: всі показники порогів рентабельності значно нижчі від планових продажів. Коефіцієнт безпеки становить від 45% до 60%, що означає досить високий захист від можливих ризиків. При розробці системи управління ризиками для виробничого проекту СБС слід враховувати деякі основні правила, яких повинен дотримуватися будь-який власник виробничо-торгового підприємства: 1) не слід брати на себе більший ризик, ніж дозволяє ваш власний капітал; 2) враховуйте наслідки ризиків; 3) позитивні рішення приймаються лише тоді, коли в них немає сумнівів. 4) не ризикуйте через дрібниці; 5) шукайте різні варіанти рішень.

АНОТАЦІЯ

Берестенко Д. Р. «Економічне обґрунтування розширення сфери діяльності підприємства (на прикладі Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Економіка, планування та управління бізнесом», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2022 рік.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обґрунтування ефективності проекту щодо перспектив розширення сфери діяльності Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розширення діяльності сучасних підприємств: розглянуто сутність, види та механізм створення підприємства; обґрунтовано сутність проекту як основного інструменту розширення діяльності

підприємства; особливості проєктної діяльності у виробничій сфері. Проаналізовано фінансово-господарську діяльність підприємства; надано оцінку зовнішнього середовища на ринку будівельних матеріалів; обґрунтовано доцільність розширення сфери діяльності підприємства та освоєння нової продукції.

Запропоновано напрямки розширення сфери діяльності підприємства на прикладі Великодолинського заводу залізобетонних конструкцій.

Ключові слова: проєкт, розширення діяльності, ринок будівельних матеріалів, проєктна діяльність, підприємство, Великодолинський завод залізобетонних конструкцій, інтегральні індекси, ризику.

ANNOTATION

Berestenko D. R. "Economic substantiation of expanding the scope of the enterprise (on the example of the Velikodolinsky plant of reinforced concrete structures)", Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the Master's program «Economics, planning and business management», Odesa National University of Economics Odesa, 2022.

The master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of substantiating the effectiveness of the project regarding the prospects for expanding the sphere of activity of the Velikodolinsky plant of reinforced concrete structures.

The paper examines the theoretical aspects of expanding the activities of modern enterprises: the essence, types and mechanism of enterprise creation are considered; the essence of the project as the main tool for expanding the enterprise's activities is substantiated; peculiarities of project activities in the production sphere. The financial and economic activity of the enterprise was analyzed; an assessment of the external environment on the building materials market is provided; the expediency of expanding the scope of the company's activity and the development of new products is substantiated.

The directions for expanding the scope of the enterprise's activity are proposed, using the example of the Velikodolinsky plant of reinforced concrete structures.

Key words: project, activity expansion, building materials market, project activity, enterprise, Velikodolinsky plant of reinforced concrete structures, integral indices, risks.